

- فهرست مطالب

- سخن ناشر

- پیشگفتار

فهرست تفصیلی

1. صبر و استقامت

- صبر، راه رسیدن به رستگاری ... 25
- مراحل سه گانه صبر ... 25
- گناه بزرگ بدبینی ... 27
- بدبینی انوشیروان به بوذرجمهر ... 30
- 1 - توکل ... 32
- 2 - رضایت به قضای پروردگار ... 33
- حکایت علی بن یقین و ابراهیم جمال ... 33

- 3 - شکرگزاری نعمت‌های پرودگار ... 35
- 4 - داروی صبر ... 36
- 5 - استقامت ... 36
- 6 - امید ... 36

2. ارزش صبر

- دقت در آیات و روایات ... 39
- مراحل سه گانه صبر ... 40
- ارزش صبر در آیات قرآن ... 41
- صبر ، بهترین عامل رسیدن به کمال ... 43
- خویشتن داری در عبادت ... 46
- صبر و شکیبایی سید ابراهیم قزوینی ... 47
- دوری اهل صبر از بخل ... 50

3. مقام صبر

- مُبَلِّغ سرزمین یمن ... 56
- ارزش مبلّغ دین اسلام ... 58
- صبر در ترویج دین ... 60
- صبر و تحمل علی علیه السلام ... 63
- ثروت با خدا بودن ... 65

4. صبر جهت دار

- مقام خلدۀ بنت اوس در بهشت ... 72
- ارزش‌های قیام امام حسین علیه السلام ... 75
- مراحل سه گانه صبر در روزه ... 76
- تجلی جمال محبوب بر حضرت موسی علیه السلام ... 78
- مقام شهدای کربلا در بهشت ... 80
- گفتگوی غیر مستقیم خدا با صابران ... 82
- درود خدا بر روزه داران ... 83

5. تقسیمات صبر

- 89 خرج علم و عمل در راه رضای خدا
- 90 حکایت امام کاظم علیه السلام با کافر ریاضت کشیده
- 91 پاداش عمل صالح دشمنان
- 92 دنباله حکایت امام کاظم علیه السلام
- 93 ارزش خرج کردن در راه ابی عبدالله علیه السلام
- 94 برابری جریمه گناه با گناه
- 95 شوق ؛ مرحله اول صبر
- 98 بهره خدایی جوان متدین

6. گنج صبر

- 105 خواب شیخ محمد نهاوندی
- 110 داستانی از گنج مادی و معنوی
- 113 تقوای حاج ملا هادی سبزواری
- 114 ملاقات حاجی سبزواری با شیخ عبدالنبی

7. گوهر صبر

- 120 معرفی گروه متقین
- 122 صبر در برابر مشکلات اقتصادی
- 123 صابرتر بودن شیعیان از امامان معصوم
- 125 چهار مرحله مختلف صبر
- 126 تقوای اقتصادی صابران و متقین
- 129 فضیلت امیرالمؤمنین علیه السلام بر تمام انبیا

8. راه صبر

- 136 معامله عمل صالح با پروردگار
- 139 اخلاق ؛ بخش سوم دین
- 140 تحلیل ایمان در نهج البلاغه
- 141 مبارزه با هواهای نفسانی و ترس از خدا
- 143 تقوای شدید ، با ترس از قیامت
- 145 ترک محرمات از ترس عذاب

9. حقیقت صبر و امر به آن

- 153 صبر و تحمل پروردگار ...
- 155 حکایت جوان صالح و پیشنهاد عجیب ...
- 157 اشتباه دخالت دادن عنصر شانس ...
- 158 پاداش خدا به جوان صالح ...
- 161 صبر در طاعت و عبادت ...

10. حقایق شش گانه

- 167 توبه خاص هر گناه ...
- 169 توبه مشروب فروش ...
- 171 اهتمام همه جانبه در توبه دادن گنهکار ...
- 173 بهشت در قبال طاعت ...
- 175 شکر گزاری در برابر نعمات الهی ...
- 176 قضا و رضا، نقشه صحیح زندگی ...
- 178 صبر در کنار بلا ...
- 179 علاقه پروردگار به دعای بندگان ...

11. مقام انسان

- 187 ارزش وجودی پرورش یافتگان دین ...
- 190 ارزش و مقام انسان ...
- 191 گناه ، نابود کننده ارزش های معنوی ...
- 194 خبر شهادت حضرت ابی عبدالله الحسین علیه السلام ...
- 195 ارزش و مقام انسان ...
- 197 حال مؤمن صبور بعد از مرگ ...

12. آیین مهر

- 205 فداکاری پدر و مادر در حق فرزند ...
- 208 حق پدر و مادر بر فرزندان ...
- 211 محبت پیامبر صلی الله علیه و آله به یهودی ...

محبت به حیوانات ... 214

13. اسوه صبر

- 221 مقصود دشمن از اتهام ...
222 پیدایش عقیده‌های مختلف با زبان ...
224 بزرگواری و عظمت امام مجتبی علیه‌السلام ...
226 مظلومیت اهل بیت علیه‌السلام ...
227 ظلم حکومت‌ها به شیعه ...
229 معنای لغوی «حُسنی» ...
230 حسن ، مجمع تمام خوبی‌ها ...

14. عظمت صبر

- 237 صبر ؛ خاموش کردن آتش خشم ...
239 صبر و زحمت تحصیل ملا مهدی نراقی ...
240 عزت نفس ملا مهدی نراقی ...
241 زبان ، خطرناک‌ترین عضو بدن ...
244 برخورد ملا احمد نراقی با فرماندار کاشان ...

15. حلال و طیب

- 250 سفارش انبیا علیه‌السلام به کسب و مقام حلال ...
253 نظر نویسندگان منصف اروپایی در مورد تمدن اسلامی ...
254 سیاست و عدالت خواهی علی علیه‌السلام ...
257 صبر در مقابل خواسته‌های نامشروع ...

16. علی علیه‌السلام عبد مصلح

- 264 خصوصیات بندگان خاص خدا ...
265 بنده مؤمن واقعی ...
267 صلاح ویژگی بنده مؤمن ...

- 267 کمال صلاح امیرالمؤمنین علیه السلام ...
- 269 بندگی و عبادت علی علیه السلام ...
- 270 تأسی ائمه به امیر المؤمنین در عبادت ...
- 271 افتخار آفرینی امیرالمؤمنین در لیلۃ المبیت ...
- 272 عبادت پنهان عاشقان خدا ...
- 273 عبادت خائفانه امیر المؤمنین ...

17. انتخاب برتر

- 279 بی ارزشی هدایت اجباری ...
- 281 با ارزش بودن هدایت اختیاری ...
- 282 هدایت در پیروی از علی علیه السلام ...
- 285 ضلالت دشمنان و صبر امیرالمؤمنین علیه السلام ...
- 288 صبر اولین و آخرین مظلوم عالم ...

18. ساختار وجودی خلقت علی علیه السلام

- 295 مقام و عظمت امامت امیرالمؤمنین علیه السلام ...
- 297 علم ، دانایی و ظرفیت علی علیه السلام ...
- 300 وصیت امام علی علیه السلام به امام حسن علیه السلام ...
- 302 علی علیه السلام پرورش یافته قرآن ...
- 304 پیغمبر صلوات الله علیه وآله سومین معمار وجود علی علیه السلام ...

19. اجتناب از گناه

- 310 نجات اسلام توسط سید الشهداء علیه السلام ...
- 312 صبر انسان در برابر گناه ...
- 313 حقیقت و باطن حرام نزد اولیا ...
- 316 مال حرام ؛ مار و عقرب جهنم ...
- 318 قدردانی از شب قدر ...

20. حقیقت صبر

- 324 مخالفت دین با جنگ طلبی ...

- 327 نجات دلچک دربار فرعون از عذاب ...
 328 کفایت خدایر بندگان ...
 329 دنباله حکایت موسی علیه السلام ...
 329 صبر لشکر حضرت داود علیه السلام ...
 331 مظهر صبر در کربلا ...

21. پاداش صبر

- 339 لزوم صبر بر عالمان دینی ...
 342 تحدی قرآن در برابر تمام انس و جن ...
 344 ثمره باور قرآن به عنوان «کلام الله» ...
 344 بررسی آیاتی در مورد صابران ...
 346 بشارت بهشت بر صابران ...
 347 همراهی فرشتگان با صابران ...

22. چهار گوهر ناب

- 353 ادب در پیشگاه خدا ...
 355 صلاح ، پاداش اصلاح مؤمنین ...
 357 نمونه‌هایی از صلاح عقلی امیرالمؤمنین علیه السلام ...
 359 کمک رسانی به امیرالمؤمنین علیه السلام ...
 360 دستور العمل امیرالمؤمنین علیه السلام ...
 361 زهد و تقوای بی‌بدیل امیرالمؤمنین علیه السلام ...

23. ارزش صبر

- 369 جبران ربا خواری پدر ...
 370 جنگ خدا و پیامبر صلی الله علیه و آله با رباخوار ...
 371 فریاد امیرالمؤمنین علیه السلام بر تجار ...
 373 سرانجام تجارت بدون آگاهی ...
 374 گناه سنگین‌تر از زنا با محارم ...
 376 پذیرش توبه در حق دیگری ...
 377 فشارهای بیرونی برای ارتکاب گناه ...

24. ارزش انسانی و عبادی

- 382 عالم، محضر خدا
- 385 جای خلوت برای گناه
- 386 گرم بزرگان در برابر دروغ گویان
- 388 گرم، صبر و عبادت

25. صبر در برابر هوای نفس

- 396 دنیا از دیدگاه قرآن و اهل بیت علیهم السلام
- 398 کلام فیض کاشانی درباره نفس
- 400 دنیا در کلام امیرالمؤمنین علیه السلام
- 401 دستیابی به مقامات اولیای الهی
- 404 صبر در برابر آزمایش های الهی
- 405 آزمایش پنج گانه انسان
- 407 امتحان الهی در نظر امام علی علیه السلام
- 408 حکمت در بلاها
- 409 مؤمن و بلا
- 412 دو آیه شریفه درباره امتحان مردم

26. صبر در بلایا

- 418 صبر و ایمنی در برابر حوادث
- 420 غیرقابل رؤیت بودن پروردگار
- 421 حجاب های بین انسان و پروردگار
- 424 آمادگی برای عبور از حجاب ها
- 426 استفاده نابجا از قرآن
- 427 صبر، مایه درونی و نفسانی
- 428 صبر در برابر گناه

27. تکامل انسان در صبر بر بلاها

- 434 عیسی علیه السلام و صبر در بلایا و آزمایش ها

- 435 نکته اول: ...
- 436 نکته دوم: ...
- 437 ابراهیم علیه‌السلام و صبر در بلایا و آزمایش‌ها ...
- 438 برخورد انسان با بلایا و آزمایش‌ها ...
- 440 حکایتی از عارف و ابلیس ...
- 440 ضعف شیطان ...
- 443 صبر امام علی علیه‌السلام در مصایب شعب ابی طالب ...
- 444 یوسف علیه‌السلام و صبر در بلایا و آزمایش‌ها ...
- 445 صبر و دید الهی در مشکلات و حوادث ...

28. سرفرازی در صبر بر بلایا و آزمایش‌ها

- 452 درجات انسان‌ها در قیامت ...
- 453 معانی آیات قرآن ...
- 454 محوریت خدا در تمام امور ...
- 458 عوامل دوری و قرب به خدا ...
- 461 بشارت و انذار داود علیه‌السلام ...
- 462 حقیقت «جنات، جنات نعیم، جنتی» در قرآن ...
- 465 ابوذر و ثمره صبر بر بلایا ...

29. خیر بودن بلایا و آزمایش‌های الهی

- 472 صبر در عمل به تکالیف ...
- 472 مقام قرآن مجید ...
- 473 صبر در برابر شهوات ...
- 475 حرمت دروغ ...
- 476 ازدواج موقت در کلام امام رضا علیه‌السلام ...
- 478 تفسیری بر (فی عیشة راضیة) ...
- 479 صبر، راه رسیدن به مقام وصل ...
- 481 کشتی نجات ...
- 484 داستان موسی و عشق مادر به فرزند ...
- 485 رفاقت با صابران ...

سخن ناشر

در جهان پرتلاطم امروز، آیات پرشور الهی و کلام روح‌بخش معصومین و زمزم لایزال معارف شیعه مرهم جان‌های خسته و سیراب‌کننده تشنگان هدایت و رهایی جویندگان از ظلمت‌های نفس است. عالمان دینی و عارفان حقیقی غواصان این اقیانوس بیکران معرفت‌اند که گوهرهای ناب علوم قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام را به دست آورده و به مشتاقان حقیقت عرضه می‌نمایند.

در این میان، کرسی منبر و خطابه رسانه دیرپا و سازنده‌ای است که از دیرباز زمینه ارتباط و انتقال معارف دینی و مکارم اخلاقی را میان عالمان و متعلمان فراهم کرده است و عالمان آگاه و هادیان دلسوز، که عمر خویش را صرف تتبع و تحقیق در آثار علمی شیعه نموده‌اند، عباد الله را به مصداق کریمانه «ادع الی سبیل ربک بالحکمة و الموعظة الحسنة»، با کلام نغز و لطیف خود به راه سعادت دعوت کرده‌اند.

مجموعه حاضر، که با عنوان «سیری در معارف اسلامی» در مجلدات مختلف و موضوعات متنوع در اختیار خوانندگان محترم قرار می‌گیرد، مجموعه مباحث عالمانه و ارزشمند محقق ارجمند حضرت استاد حسین انصاریان، مدظله العالی، است که یکی از عالمان برجسته و میراث‌داران گوهر سخن در زمان خویش است که استواری کلام و لطافت بیان نافذشان بر اهل نظر پوشیده نیست.

این گنجینه ارزشمند حاصل نیم قرن مجاهدت علمی و تبلیغی حضرت استاد جهت نشر و ترویج فرهنگ غنی شیعه بر کرسی بحث و نظر می‌باشد که به منظور پربارتر ساختن محتوای تبلیغ دینی در جامعه و استفاده بیشتر طلاب محترم علوم دینی به زیور طبع آراسته می‌شود.

در این مجموعه گرانقدر، تلاش شده است با تکیه بر ویرایشی روشمند و دقیق - که شرح آن در یادداشت ویراستار آمده است - ساختار هنرمندانه مباحث و سبک استاد در

ارائه سخن از بین نرود، تا ضمن نشر فرهنگ انسان ساز آل الله عليهم السلام شیوه منحصر به فرد استاد در تبیین معارف دینی نیز حفظ شده و به مشتاقان ارائه گردد. مجلّدی که اکنون تقدیم خوانندگان گرامی می‌شود سی و دومین اثر از این مجموعه سترگ و دربردارنده 29 گفتار در باب صبر از دیدگاه اسلام می‌باشد که مربوط به سخنرانی‌های استاد در ماه رمضان 1385 در مسجد امیر تهران و دهه آخر ذی القعدة 1362 در حسینیه کاشمریهای مشهد است. این مکتوب، علاوه بر درداشتن متن سخنرانی که لاجرم سبک و سیاق متن را نیز گفتاری می‌سازد، از فواید زیر خالی نیست:

- عنوان بندی مناسب و تفکیک مطالب و موضوعات.
- استخراج مصادر آیات و روایات و ارائه مطالب متنوع دیگر در پی نوشت.
- ذکر نام مستقل برای هر بحث (در انتخاب نام هر مجلد و نیز هر گفتار غلبه موضوع مدنظر بوده است، نه انطباق کامل موضوع و محتوا)
- مجموعه متنوع فهرست‌ها و...

در پایان، با امید به این که این اثر مورد رضایت حضرت حق و اهل بیت عصمت و طهارت عليهم السلام و مقبول نظر مبلغان دینی قرار گیرد، لازم است از استاد انصاریان، دامت برکاته، که این فرصت مغتنم را در اختیار قرار دادند سپاسگزاری نمایم.

مرکز علمی تحقیقاتی دارالعرفان

پیش گفتار مؤلف

«الْحَمْدُ لِلَّهِ وَالصَّلَاةُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَعَلَى آلِهِ آلِ اللَّهِ»

پایه گذار منبر و جلسات سخنرانی برای رشد و هدایت جامعه وجود مبارک پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله بود. ارزش تبلیغ دین از طریق منبر و جلسات تا جایی بود که خود رسول اکرم صلی الله علیه و آله تا روز پایان عمرشان با کمال اخلاص به بیان معارف دین پرداختند و در این راه زحمات سنگینی را متحمل شدند. پس از پیامبر، وجود مقدس امیرمؤمنان علیه السلام ادای این تکلیف الهی به عهده گرفتند که بخشی از سخنرانی‌های آن حضرت در کتاب بی نظیر نهج البلاغه موجود است.

امامان معصوم، به ویژه حضرت باقر و حضرت صادق علیهما السلام نیز تا جایی که فرصت در اختیارشان قرار گرفت و مزاحمتی از جانب حکمرانان بنی امیه و بنی عباس برایشان پیش نیامد این مهم را به صورت بیان معارف الهی و رشته‌های مختلف علوم به صورتی که حجت تا قیامت بر همگان تمام باشد به عهده گرفتند و دیگران را که مورد اعتمادشان در علم و عمل بودند به این مسأله تشویق کردند.

عالمان مخلص و باعمل شیعه برای حفظ دین خدا و تبلیغ معارف الهیه بر اساس قرآن و فرهنگ اهل بیت قرن به قرن تا به امروز که سال 1387 هجری شمسی است این جایگاه عظیم را حفظ کردند؛ شخصیت‌هایی چون شیخ مفید، شیخ صدوق، شیخ طوسی، علامه محمدباقر مجلسی، شیخ جعفر شوشتری و در قرن معاصر بزرگانی چون آیت الله العظمی بروجردی، آیت الله سیدعلی نجف آبادی، آیت الله حاج میرزا علی شیرازی، آیت الله حاج میرزا علی هسته‌ای، آیت الله حاج میرزا علی فلسفی تنکابنی و... با داشتن مقام مرجعیت و مقام علمی بسیار بالا در ماه رمضان و محرم و صفر به منبر می‌رفتند و از این طریق دین خود را به قرآن و اهل بیت ادا می‌کردند.

این جانب حسین انصاریان که سالیانی از عمرم را در شهر مقدس قم، این آشیانه اهل بیت، نزد بزرگانی از مراجع و اساتید مشغول تحصیل بوده‌ام، بر اساس وظیفه‌ای که احساس می‌کردم رو به جانب تبلیغ و تألیف آوردم و در این راه، فقط توفیق حق رفیق را هم بود. در زمینه تبلیغ بیش از شش هزار سخنرانی در نزدیک به پانصد موضوع مختلف بر پایه قرآن و روایات اهل بیت و تاریخ صحیح و نکاتی از حیات پاکان و اولیای الهی پرداخته‌ام و امیدوارم تا لحظات پایان عمر هم چنان توفیق ادای این وظیفه را از جانب حق داشته باشم.

مؤسسه دارالعرفان، که در شهر قم در جهت نشر معارف قرآنی و فرهنگ اهل بیت علیهم السلام کارهای مهمی را در سطح جهانی انجام می‌دهد، بنا گذاشت متن این سخنرانی‌ها به صورت مکتوب درآید تا در اختیار طلاب حوزه‌ها و دانشجویان و مردم علاقمند قرار گیرد و این مجموعه که احتمالاً حدود دویست جلد خواهد شد در آینده

منبعی برای مبلغان شیعه قرار گیرد. من پس از سپاس از حضرت حق لازم می‌دانم به خاطر تحقق این مهم از دو فرزندم و جناب آقای پیمان تشکر کنم و از خوانندگان، به خصوص مبلغان گرامی، درخواست دعا نمایم. حال، این شما و این اثر اسلامی که فقط لطف و رحمت حق سبب ظهورش شد.

فقیر: حسین انصاریان

صبر و استقامت

حقیقت صبر